

مقراین ضمنی بکنند و معاوی و سرکار بهالباری و سایر از محال سرکار بجا گیر درگاه قلینجان ببادر کوتوال بدهه نجسته بنیاد فوجاً
نواح بدهه مذکور بطریق عهد تنخواه گردیده باید که محال مذکور را بپهنده خانتار ایله و اگر ارند
و بعد رسیدن شد موافق ضابطه مسلسل آرند.

تاریخ

مقام
فردین مصفا الدین شاه نواز خان ببادر مصفا خان در مقام
نوشته منشی بجا و دیگر بکنند و بپورده سرکار بجا باری
و غیره از سرگشته سرکار بجا بکنند و بپورده سرکار بجا باری
از نظر بجا بکنند و بپورده سرکار بجا بکنند و بپورده سرکار بجا بکنند

نوار و اسلحه ذات
اصح سوار و اسلحه
صاحب
نوار و اسلحه ذات
اصح سوار و اسلحه
صاحب
نوار و اسلحه ذات
اصح سوار و اسلحه
صاحب
نوار و اسلحه ذات
اصح سوار و اسلحه
صاحب

کتابخانه

خطایب در

بازرسی
بازرسی

خوب

مجلس

طالبان

بازرسی

بازرسی

مجلس

بازرسی

مجلس

بازرسی

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

بازرسی

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

بازرسی

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

تاریخ فتح و توحید
دانش سید احمد رضا

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الرحمن الرحیم
شکر و حمد
و تعظیم

و ادب و احترام
و ادب و احترام

فهرست سواران
در جنگ
و در جنگ

مقدمه
از بزرگان و ادب و احترام

روزنامه‌های
و در جنگ
و در جنگ

از بزرگان و ادب و احترام
و در جنگ
و در جنگ

و در جنگ
و در جنگ

و در جنگ
و در جنگ

و در جنگ
و در جنگ

و در جنگ
و در جنگ

نقل بیروانه دوهری بابت اجایه علقه هاوی

نقل بیروانه دوهری بمهر صلا جناب و بهر میر حسین خان بهادر مرقوم نسبت و ام شعبان المعظم

بدیگهان و دیساندیان و مقدمان و رعایا و مراد خان پرگنه بتیالواری سرکار مذکور صوبه برار بداند مبلغ دو لاک و دو سته هزار و نهصد و اتم از پرگنه مذکور از محال سرکار حسب الضمن بطریق عمده بجایگیر درگاه قلیخان کوتوال بلده حجت بنیاد و فوجدار نواح بلده مسطور تنخواه شد باید که محال مرقوم را بتصرف گماشته خاں مشارالیه و اگر آرد و بعد ازین که سند تنخواهی موافق ضابطه برسد بدانموجب عمل آرند المرقوم صدر شهر مذکور است شرح دستخط آنحضرت

شرح دستخط آنحضرت
منع است

مقرر ضمن از پرگنه بتیالواری سرکار مذکور صوبه برار از محال سرکار بجایگیر درگاه قلیخان کوتوال بلده حجت بنیاد و فوجدار نواح بلده مذکور در طلب بلا شرط بطریق عمده تنخواه گردیده باید که محال مذکور را بمهر صلا خان موی الیه و اگر آرد و بعد رسیدن سند تنخواهی موافق ضابطه عمل آرند.

سلسله

دام

شیخ ذوالقادر تاجی ۲۲ مردجب سنه ۱۲۸۴
از گزینگیال وادی سرکار مذکور و ضویر اربابا گزینگیال
شیخ و محلا نواب مستطاب معنی القاب و شایسته

نوبت خاندان بنیاد و صلاحیت جنگل زین
در گاهه قاجان خواه نامین الحق
الطایفه
الطایفه

معدوظام الدوله بید
الکامله
الکامله

شیخ سوال از قادر تاجی ۲۳ سرخجان سنه ۱۲۸۴
گزینگیال از گزینگیال وادی سرکار مذکور و ضویر اربابا گزینگیال
شیخ و محلا نواب مستطاب معنی القاب و شایسته
در گاهه قاجان خواه نامین
وکیل خان مذکور کووال آمده و فوجدار فوج
عجب بنیاد و کتب سنه الهام دارد

در باب آوردن پروانه و ای از حضور پر نور و تباری سندی
بسیار ششاه و دانتها مرد و موجودات نامائبان بسیار ماه
چنگل و - تحریر ۲۳ مرد رمضان سنه بنور سید الحق

هزار یا نصدی ذات و با هم

طلب

مطلب

اصل

بیشتر صدی ذات

با صدی طلب
اللهم انما اولی الامر

بلا شرط
بیشتر صدی ذات

مطلب

با صدی طلب

۱۰۰
وفاقی و بدین نظر

مطلب

با صدی طلب

اصل بدستگاه

توایب و نفع طلب

مطلب

با صدی طلب

با صدی طلب

با صدی طلب

الاطلاق

تنظیم الدوله

الاسماء علیکم

مجالس
از این که بتنا و اثری است که در صورتی که اگر با هم
بدین که در اینها است خواه نامانند
مطلبی القاب خود پیدا کنند و در میان
مطلبی که بدین که در اینها است خواه نامانند
مطلبی که بدین که در اینها است خواه نامانند

تشریح
بیشتر صدی ذات

انسان با این شرط می تواند از این کتاب استفاده کند
مفصلی ذات
الکامل

طلب
مطلب
مطلب

مطلب
مطلب
مطلب

از سابق در جا شمرده
مطلب
مطلب

مطلب
مطلب
مطلب

مطلب
مطلب
مطلب

مطلب
مطلب
مطلب

مطلب
مطلب
مطلب

عقوبات

طلب اضافہ یا تہا
 اصل سے
 اصل سے
 اصل سے
 اصل سے

یوں کہ از سدس بریح قوی مسل ۱۱۰ فصل

اضافہ	اصل
یعولما لیس	یعولما لیس
دوام	دوام

از محال نظر نظام الدولہ
 اصل
 اصل
 اصل
 اصل

از محال نظر نظام الدولہ
 اصل
 اصل

از محال سرکار
 اصل
 اصل
 اصل

اضافہ	اصل	اضافہ	اصل
یعولما لیس	یعولما لیس	یعولما لیس	یعولما لیس
اجزہ عرف نظام امین	بالاپور	بولیاب	بل ولے
یعولما لیس	یعولما لیس	یعولما لیس	یعولما لیس

اصل اضافہ اصل اضافہ اصل اضافہ اصل اضافہ
 سماء لکاو سماء لکاو سماء لکاو سماء لکاو

ساو کبرہ
جہ میں

چلکے میں
جہ میں
لہ

امار
مائلہ میں
موسلا

راہے میں
جہ میں

اصل اضافہ اصل اضافہ
صا اصل صا

اصل اضافہ اصل اضافہ
صیہ لوعہ صا صا

نواذیس
دیکھ
جہ میں
جہ میں
جہ میں

اندر ہارکی
دیکھ
جہ میں
جہ میں

پلس کبرہ خورد
جہ میں
جہ میں

انت کبرہ
صہ
ذوقہ محال نظام الدولہ

اصل اضافہ
الہیہ لہ
کبرہ محال

اصل اضافہ
صہ صہ
مال کبرہ
یہ اصل

اصل اضافہ
صہ صہ

اصل اضافہ
صہ صہ

اصل اضافہ
صہ صہ

اصل اضافہ
صہ صہ

کبرہ
جہ میں
جہ میں

صہ
جہ میں
جہ میں

صہ
جہ میں
جہ میں

کبرہ شرکت
جہ میں
جہ میں

صیہ بد ذوقہ محال نظام الدولہ
ما صیہ حاصل

اصل اضافہ
صہ صہ

لوعہ اللہ
اصل اضافہ

اصل اضافہ
صہ صہ

اصل اضافہ
صہ صہ

اصل اضافہ
صہ صہ

آصفیہ نظام الملک نظام الدولہ میر علی خان بہادر فتح جنگ پتالار

تقریباً آٹھ

نقل

سید نواب مستطاب دہلوی شیخ الدولہ محمد صفحہ خان بہادر فتح جنگ دہلی کن از فراتینخ نیرمضان المبارک ۱۲۹۹ ج ۱۲۹۹
 جنگ باسم رفت و عوالی پناہ درگاہ تلی خان بہادر آنا کہ خدمت دار عسکری مسازل نزول
 بیت الملک ال بلدہ خجستہ ذریعہ جمعیت طلب مال بموجب فرد و تخطی کہ شرح آن محرف تعلم آمدہ بعہدہ
 آن عوامی پناہ مقرر گشت باید کہ آن بقید تمام و بقصد ہم آں پرواختہ دقیقہ از وقایع مسزم
 و ہوشیاری ہمال و غیر مرعی بگذارو

لے مسازل نزول۔ بمعنی کر ڈگری یا چنگی (م)

لے بیت المال۔ اس کا وجود مسلمانوں میں بعہد خلافت ارشادہ پایا جاتا ہے۔ زان بعد اس کا کیا
 لوازم حکومت سے ہو گیا۔ ہر قسم کی رقمی آمد و خرچ اسی محلک سے متعلق تھی بمختلف زمانوں میں اس کے نام
 بھی مختلف مثل دفتر استیفا، دفتر سیاق، دفتر وجوہ الدینی رکھے گئے، ہندوستان میں شاہان مغلیہ نے
 اس محلک کو دفتر سیاق استیفات موسوم کیا۔ اس دفتر میں جملہ آمد و خرچ کا اندراج (خواہ از قسم نقدی
 خواہ از قسمی و انعام یا وظیفہ وغیرہ ہو) رہنا ضروری تھا۔ اسناد کی تقسیم اور تصدیق اسی دفتر سے کی جاتی تھی
 دکن میں حضرت مغفرتاب طالب شاہ کے عہد میں یہ محلک اپنے قدیم شرعی نام بیت المال سے موسوم رہا۔
 جس کے صدر خانہ و ران تھے (جیسا کہ اسناد سے ظاہر ہے۔

نواب

موجودہ زمانہ میں ان امور کا تعلق محلک فیانس سے (جس کی کرسی صدارت پر علیہ جناب نواب سرحدیہ

از روی منازل نزول بلکہ جو پیشتر از غیر
داروغگی خان برخط نواب استقال سید محمد
واروغگی بہار شدہ بود و سید محمد واروغگی
از روی نواب استقال سید محمد واروغگی
داروغگی بہار شدہ بود و سید محمد واروغگی
داروغگی بہار شدہ بود و سید محمد واروغگی

شرح و تفسیر از استقال علیہ السلام
خوشیداروغگی از استقال علیہ السلام
شرح و تفسیر از استقال علیہ السلام
خوشیداروغگی از استقال علیہ السلام
شرح و تفسیر از استقال علیہ السلام
خوشیداروغگی از استقال علیہ السلام

بیت داروغگی بہار

خدمت داروغگی منازل نزول

(بقیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ) بہادر جلوہ فرما میں (جو اپنی فطری سخاوت کے باعث دکن میں بہار اوجہ
چند فعل دیوان دکن کی طرح ضرب المثل ہیں) اس کے تحت دفتر صدر محاسبی و خزائن عامہ سرکار عالی
میں گراہ بیت المال کا اطلاق خزانہ عامہ سرکار عالی پر کیا جا سکتا ہے۔ (منظر)
لہ پاروناوار۔ خاندان علیہ آصفیہ کے ارکان کو خطاب بھی شاہان مغلیہ نے عطا فرمایا تھا جو
دیگر خطابات کے اس خاندان عالی کا آج تک طرہ امتیاز ہے (منظر)

وقتے نواب درگاہ تسلیمجاں بہادر سالار جنگ موتمن الدولہ برفاقت
 نواب نظام الملک آصف جاہ بجاں آباد (در سال یکہزار و یکصد و پنجاہ و یک
 ہجری) رفته بودند خصوصیات آنجا انچہ نظر در آمدہ بود بقید قلم آورده اند چون
 خالے از کیفیت نیست لہذا مسطور میگردد

ذکر قدم شریف آب و رنگ گلشن بیامن برکات قدم شفاعت
 توام جناب حضرت نبولیت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ گرد آستانش توتیائے
 ارباب بصیرت است و عجار راہش ضمیر مایہ اہل نظرت بہت عاصیان
 از کثرت سجود آئینہ و ارامتیار دیدہ حاجتمندان بدریوزہ گری خاک جنابش
 سرمہ طراز بارگاہ کیوان پایگامش واجب التعمیم و علی الدوام کافہ انام سرگرم
 مجرا و تسلیم

بر زمینے کہ نشان کف پائے تو بود سالہا سجدہ صاحب نظران خواهد بود

روز پانچشنبہ از ہجوم زائران صحن این درگاہ قسمی مملو میشود کہ عبور این کس تا
 مقصد مطاف بہزاراں صعوبت دست می دہد و در ماہ ربیع الاول
 روز و شب ہمیں جمع است۔ فقراء و زوار از بلاد و امصار دور دست
 بعزیمت زیارت می آیند۔ چمن چمن گل مراد ہدامن آرزو میکنند مرض از
 شربت آبی کہ از شست و شوی دارالشفائے قدم مبارک نصیب تشنبان
 تمنا میگردد برائے عافیت میگیرند و تیمنا بختہ دور دستاں می برند
 سعادت نشاں با حراز ثنوبات اخروی در حوالی این درگاہ مکا ہنایا مبلغ
 خطیر خریدہ، طرح مسکن آخرت میکنند، چنانچہ اطراف آل چندین مقبرہ است
 و قبور غربا از دائرہ حساب بیروں در ایام عرس شریف درو دیوار این مکان از
 کثرت طائفان نوعی لبریز میشود کہ جا برائے نشستن بہم نمی رسد، مگر از بچہ صحت
 نمایند۔ مطعومات و تنقلات کہ اغنیا برسیل نذر دین ایام ارسال می دارند۔ صرف
 فقراء و مساکین می شود، و ذخیرہ چندین روزہ می گردد۔ سبحان اللہ عجیب مکان
 فیض نشان است کہ انوار کرامت و اعجاز از درو دیوار می بارد۔ حوضش کہ در پیشگاہ
 دروازہ رخصت واقع شدہ۔ مار المعین کرامت است۔ و عین احیات پر شرمہ
 رافت۔ منتعشاں بکام دل ازین زلال سیلاب می شوند بادشاہی کہ در زمان
 سابق وفات یافتہ۔ بموجب وصیت او قدم معجز شیم را در سینہ اش نصب کردہ
 یزار و تیرک بر قدم گاہ امام مفترض الطاعتہ، یعسوب المسلمین، امیر المؤمنین

علی علیه السلام از قلعه بادشاہی بفاصله سه کروزه واقع شده - زائران با حراز
 سعادت اخروی روز شنبه جوق جوق عازم زیارت میشوند - گل مجرا و تسلیم را
 زیب گوشتہ دستار اعتقاد می سازند - خاک جنابش ذریعہ شفائے دردمندانست
 و زلال چشمہ سارم حتمش آبروئے حاجتمندان - اکثرے تحصیل متمنائے مانی انضمیر
 نذر با می بندند - و بکام دل میرسند - دوازدهم محرم کہ روز زیارت حضرت
 خامس آل عباس است - ارباب تعزیہ بادل مخروں و چشم گریاں برسم عزا پرسی
 در آن مکان خلد آستان مجتمع می شوند - و شرائط زیارت بہ تقدیم میرسانند
 بیچ منفی نیست کہ درین روز بہرہ ازین سعادت بر ندارد - از کثرت سواری
 و ضعیف و تشریف طرق و شوارع بسان شرم مور تنگ می شود - اہل حرفہ بہ ترتیب زمین
 دکاکین پرداختہ - اقسام منافع برمی دارند - در چوکی نانہ کہ مکان معین ارباب ایانت
 منقبت خوانان باہنگ بلند قصائد عزامی خوانند و منشور نجات از آنجناب
 معجز انتاب حاصل می نمایند - مصرع "گر عقبی خواہی زیارتش دریاب"
 و گاہ لاک بار گاہ حضرت قطب الاقطاب از قلعه بفاصلہ ہفت کروزہ
 واقع شدہ و مرقد مبارک در محن مسجد بے سقف زینت ترتیب یافته - مطابق
 زائران خطہ ہندوستان است - و مرجع و مقصد جمیع حاجت طالبان
 صفائی در و دیوارش یاد از سواد بہشت میدہد - و فضائے برکات آثارش
 بوسعت آباد رحمت ایمامی نماید در احیان صبح در حوالی قبر مبارکش تجلی

بلا کیفیت صورت می بندد۔ و کیفیت عجیبی بر دلہائے زائران طاری میشود۔ ارباب
 تمنا بعد از ادائے فریضہ صبح بطوافش پرداختہ گہائے مقصد می چینند۔ و در کمال
 انبساط و انشراح معاودت میکنند۔ زیارتش در ہر روز است۔ بتخصیص روز پنجشنبہ
 طرفہ هجوم می شود۔ مردم با استعداد شب روی از دہلی غریبت میکنند۔ و بعد فراغ
 زیارت بسیرتشریفات کہ از میان قدوش ہر طرف سبزہ زار است۔ و در ہر جانب
 چشمہ ساری۔ بتخصیص جہر کہ و حوض شمسی کہ از چشمہ ہائے متبرک انواع تمتعات
 حاصل می کنند۔ در اطراف مزار فائض الانوارش جمعی از مردان خدا آسودہ اند۔
 چنانچہ نگہت وجد و حال تا حال بمشام الیقین میرسد۔ و چاشنی درد بکام
 ارباب ذوق سرایت میکند۔ مکانہائے متبرک در نواح این سواد بہشت ^{نشان}
 واقع شدہ اند۔ بتخصیص مسجد اولیا حضرت قطب العارفین خواجہ معین الدین چشتی
 قدس اللہ سرہ احدث کردہ اند۔ ہر کہ در آنجا نماز میخواند۔ حلاوت عبادت
 رامی نمود۔ غرض کہ از کثرت قبور اولیا رشک روضہ رضوان است۔ در عید گاہ
 این مکان در مفاوضات نوشتہ اند کہ اکثر اوقات حضرت خواجہ خضر علیہ السلام ^{نصف} تشریف
 می آرند۔ قبر حضرت قاضی حمید الدین ناگوری ہم ہم سایہ مزار مبارکست
 و بہادر شاہ ہم بزور طالع در کنف رافت و کراست جایافتہ شانزدہم ربیع الاول
 عرس می شود و عالمی بہ نیت زیارت مستعد می شود و تا دوروز سیرا میکنند
 قولان علی الدوام از دور و بروئے قبر مبارک گاہے ایستادہ و گاہے نشستہ

مجرمی کنند۔ شاہ شہید محمد فرخ سیر یک سمت در گاہ دیوارے از سنگ مرمر تراشیدہ
نصب کردہ شبکہ اش در نہایت نزاکت است شفا فی سنگ در کمال لطافت و باعی
شاہی کہ بعالم علم فقر افراخت از ہر دو جہاں بگوشہ عزت ساحت
در راہ خداست رہنما قطب الدین چون قطب کہ میتواں از وقت نشناخت
ذکر سلطان شمس الدین غازی۔ مرقد مبارکش در اطراف در گاہ حضرت
قطب الاقطاب دریں غارے واقع است۔ ہر چند کہ از سلاطین اندکی بصحت آریا۔
ذوق و مواجد آریا بحد ابرح قصوے ولایت عروج کردہ اند۔ چنانچہ شرح کالاتش
از ریاض الاولیاء کہ تذکرہ است بہن می گردود۔ ہوائے زار روضہ اش نمونہ است
از روضہ رضوان و سواد سر زمین فیض آگینش انوذج خلدیت شگفتگی عنوان۔ در موسم
برسات از ہجوم سبزہ و ریاحین خود در رشک گلشن کشمیر است و با غزال ہوا و کیفیت
فضا و کسپ و دلپذیر زاران را در ضمن زیارتش زہمت خاصے دست می دہد و در
آشائے طوافش کیفیت رنگینی مشاہدہ می پیوندد نور اللہ مضجعه اللہم اذرقنا و اغفرنا۔
حضرت سلطان المشائخ معشوق الہی مرقد مبارک آنحضرت از دہلی کہند
بفاصلہ نیم کر وہ واقع شدہ زہے روضہ کہ سلاطین را بجنابش التجاست و خوانین
را بنسیم عقبہ علیہ اش دلیل مدعا از دور و دیوار سر پا نوارش فیض ہا ترشح می کند
و از سواد خاک پاکش چشمہ سار سعادت می جوشد و دور بارش عظمت و جلال آن
آستان زہرہ متکبرین را بگداز می دہد و سطوت قہرمان آن مکان رفیع الشان سر

گردن کشاں را بے اختیار مائل سجود میگردد اند- کیفیت با ازاں مرقد فردوس آمین
مخسوس می شود که ناطقه در ادایش اکرم است و رنگها ازاں همپستان جنت آگین
مرئی می گردد که خامه در گذاشتن آن مقطوع الفم هر چهار شنبه جمہور خواص و عوام
احرام زیارت می بندند و قوالان با داب تمام ایستاده بتقدیم مراسم مجرامی پردازند
بتخصیص چهار شنبه آخرین صفر طرفه انہو ہے و عجب کثرتی می شود- اشخاص
دہلی خیلے لقطع و تزمین کرده می آیند و بعد حصول زیارت بسیر حدایق کہ در
جوار این روضہ مبارک واقع شدہ اند می پردازند ارباب محترفہ بہ ترتیب تزمین
جا بجا منکمن می شوند و مرغوبات و مطلوبات تماشا یابان در ہر جا عرض می کنند
از کثرت نعمات مطربان سامعہ گرانی بہم می رساند- در ہر گوشہ و کنار نقال و رقاص داد
خوش دایہا میدہند- عرس مبارک چہار دہم ربیع الثانی میشود با ستدام
سعادت آستان سدرہ نشان کلاہ مفاخرت بہو امی فرستند و در اطراف
و اکناف بسبب کثرت قیام خیام جاتنگی میکنند- ہمہ شب نوبت بنوبت قوالان
مجا میکنند و مشایخ و صوفیہ را بوجد و حال می آرند و صحبت بواہیر با خیلے امتداد
می کشد و طرفہ شور و شغبی بر پا میشود این فرقہ علیہ و سائر زواراں شب را احیا
میدارند و بیشتر در اطراف مرقد منور مراقب می باشند و برنخ بتلاوت شتفا
می نمایند- صبح آل شب طرفہ فیضی دارد و نماز فجر بحجب حلاوتی میسر می آید
حضرت امیر خسرو علیہ الرحمہ پایان قبر گرانی آسودہ اند فاسلہ غیر از چند ذرہ در میان

نیست کہ در عرس شریف ایشان ہم کیفیت خاص دست میدہد و سماع میشود
 مجاوران در اطراف این روضہ خانہ با وکاشانہ با دارند ہرے خود معمورہ است
 و مدار معیشت اینہا بر مذور و وجوہ و کالت است خوشحال سعادت مندان کہ
 در قرب این خطہ پاک مکان سکونت دارند علی اللہ و اتم تحصیل فیوضات زیارت میکنند
 حضرت نصیر الدین چراغ دہلی فرار انوار این بزرگوار از دہلی کہنہ بفاصلہ سہ کروہ
 واقع شدہ سواد روضہ اش چون روضہ رضواں در کمال دلکشانی و فضائے مقدس
 بسان خیابان بہشت در نہایت خوش ہوائی اشعہ کمال اتش از اں سرزمین
 چون نور آفتاب تابانست و لمعہ کرامت اش از اں خطہ دلنشین برنگ پر شمع
 از تہ فانوس نمایاں چراغ حاجتمندان بشعاع کرامت اش روشن است دل
 مستمندان بہ ہوائے توجہش رشک گلشن در واقعہ چراغ دہلی است بلکہ
 چشم و چراغ تمام ہندوستان زیارتش روز یکشنبہ معین است بہ تخصیص
 در ماہے کہ دیوالی می آید طرفہ ہجوعے می شود۔ و دریں ماہ در ہر یکشنبہ سبب
 سکنت دہلی سعادت زیارت میروند و در اطراف چہنمہ کہ از مضافات این
 درگاہ است خیمہ با و سار پردہ با ایستادہ کردہ غسل با می کنند و اکثری از
 امراض مزمنہ شفا کے کامل می یابند مسلمین و ہنود در تقدیم شرائط زیارت
 یکسانند از صبح گرفتہ تا غروب آفتاب کاروانہا کے زایران متصل می رسد
 در زیر ہر درختے و در سایہ ہر دیوارے عالی بہ ترتیب فروش پرواختہ دا

عیش و خوش دلی می دهند سیر عجیب است و تماشاخانه طرفه در هر جا راگ و
 زنگست و در هر گوشه و کنار صدای پهاوج و مورچنگ عرس مبارک
 هم توزک می شود بادشاه جم جاه محمد شاه در اطراف مرقد و الا احاطه نخته
 ترتیب داده اند در صحنش وسعتی است که در هیچ درگاه شاید نباشد قدس
 روم و اوصل الیناف توحم

حضرت شاه ترکان بیابانی علیه الرضوان بکرامات غریبه مشهور و بخوارق
 عجیبه معروف ثقات اینجا اتفاق دارند که پیش از بنای دلی در صحن که صحرای
 بخت بود. ایشان در جائیکه آسوده اند مقیم بودند و بر نه معاصر حضرت
 قطب الاقطاب میدانند و انشاء علم بحقیقه الحال قبر مبارکش درون شاه جهان آباد
 است. بیست و سوم شهر رجب عرس می شود. خادمان و معتقدان باین مناسبت
 در روز عرس توزکی میکنند از کثرت چراغان و قنادیل صحن فلک نورانی میشود
 و از نور گلها موج نگهت گل در روانی آرام گاهش جمعیت آباد است و روز
 هش خلد اتحاد از نسیم صحنش آنچه کیفیت بمشام می رسد و از شمیم فضایش نگهت
 حقیقت بدایع میخورد و جمیع سکنه اعتقاد خاصه دارند و در مشکلات مهمات
 استعانت بروند شرفی می برند و ذر خور رسوخ اعتقاد فائز مدعا می شوند.
 حضرت یاقی بالله مرقد مبارک ایشان مکان متعین و زیارتش
 بزمه از باب ایقان معین نسیم فضایش گلشن اتحاد و شمیم هوایش خلد آباد از

درودیوارش بخودی استقبال می کند و از سر زمین فیض آگینش عبرت آغوش
می کشاید در حین تموز که هوای دلی آتشبازی شود و زمینها تفتت می گردد در صحن
مزار کرامت آثارش برودت می جوشد هر گاه قدم در صحنش میگذارند برین
می خور و بیرون از حرارت آفتاب برشته میگردد یکی از خوارق عجیبه
اینست سکان شهر بتلاش در جوارش مدفون میگردد که بحایت همسایگی
از تب و تاب جهنم محفوظ ماند نورانته مضجعه۔

حضرت شاه حسن رسول نما قبرش آئینه جهان نما است و تربتش
پول خطه بهشت و لکشا بصفای اعتقاد اگر زیارتش نماید بسید روح
پرفروش رویت جمال محمد صلی الله علیه و آله و سلم ممکن و بنجای نیت اگر توسل
جویند حصول آرزو و مقاصد متیقن بهست و حکیم شعبان المعظم مرآة عرس
بنقدیم می رسد وضع ترمین و آرائش بکار می رود۔ صبح عرس جمیع تعالان دلی
تا شام بجزا پر داخته احتطاط وافی بزایران میرسانند و عنان مساودت
میگردانند۔

شاه پایزید الله هو جلوه صفای مشربش از درود دیوار پیدا است
و انوار کرامتش از تربت بهشت صفت هویدا آواز عرس مجلس رنگینی منعقد
می گردد و حلالت خاصه بمزاق زایران عاید می شود۔

قدوة اصیفا معارف آگاه شاه عزیز الله قبر مبارک ایشان

در دہلی کہند در مکان مرغوبے واقع است ارادتمندان بمقتضائے صفائے
 عمارت مختصر رنگیں ساختہ و بتعمیر احاطہ آں پرواختہ نسیم فزائش از ہوائے
 خلد باج میگیرد و رواج ریاضین خیابانش از حدیقہ ارم خراج عشرت گاہ
 نزد بانست و تماشہ کدہ خلوت طلبان، سپح وقتے نیست کہ از خلفائش
 کے مشغول بجز رسیدن آن مکان بچودی تمہیدی کند و جلوہ از خود رفتی بمسائے
 آہنگش می رساند و زمان حیات ایشان عاصی بود کہ کلاغش بامین مھملان شدہ
 فرصت نفس کشیدن نمی داد و ہر گاہ کہ منمغر سر خود از کلبہ احزاں برمی آورد بصدائے
 منقار مجروح و مشکب می یافت در تمام شہر و جمیع فرارات ملتجی گروید شفاعت
 میچکس در استغفائے جرائش مفید نیفتاد اکابر عصر باستان کرامت آشیانہ
 سرخ رستگاری داوند و بیامن تو جہات عالیہ مستظہر گردانیدند۔ بیچارہ راجوع
 بخانقاہ فلک اشتباہ کردن ہماں بود و بکام دل رسیدن ہماں خوارق عجیبہ ایشان
 از حد و حصر زیادہ است و تا حال استہزا و استعانت از قبر مبارکش باقیست
 روز عرس سماع خاص می شود و شیخ و شاب بعقبہ مواحد می آیند مطاف مقصد برآ۔
 مرزا بیدل رحمۃ اللہ علیہ تربت موزوں ایشان در دہلی کہند در
 محوطہ مختصر رنگ معنی خاص در الفاظ رنگین واقع شدہ سیوم شہر صفر عرس می شود
 تلامذہ اش و جمیع موزونان شہر بجز میت مستفادہ روحش حاضر می شوند و دور
 قبر حلقہ مجلس ترتیب می دہند کلیاتش کہ بخط گرامی ترتیب و ترقیم یافتہ

ما بین حلقہ گذشتہ افتتاح بشعر خوانی می نمایند برعنوانش این رباعی مرقوم است.

رُبَاعِی

اے آئینہ طبع تو ارشاد پذیر در کسب فوائد نمای تقصیر

مجموعہ فکر مصلحتی عام است سیری کن و سمت تسلی برگیر

بعد ازین علی قدر مراتب بنتائج افکار خود را نقل مجلس می سازند۔ علاوت طرفہ

بموصول می پیوندد و انبساط خاصے بحضور عاید میگردد۔ محمد سعید برادرزاده اش

که چوں معنی بیگانه از نسبت معنوی میرزا بیگانه است بتواضع حاضران مجلس

و ترتیب شمع و چراغ دماغ خود را می سوزد و باتباع همه معاصین و محبوب

اختراعی میرزا که از قبیل کیمیاست و در همه دہلی انگشت نامصرف معیشت

می نماید طاب نراه و جعل الخبثۃ مشواہ۔

عس خلد منزل بست و سیوم شہر محرم الحرام عس مذکور ترتیب

انتظام می یابد قبرش در جوار حضرت قطب الاقطاب است ہر پروردگار

خلد منزل باہتمام حیات خاں ناظر از یکجاہ بہ تزمین و ترتیب چراغان

بندی کہ ہیئت متنوعہ و اشکال غریبہ طرح می باید متوجہ می شود طراحان و

صنعت پیشگان بادشاہی طراح غریب بکاری برند و ہنر ہائے عجیب

بر روی کاری آرنند باینی سر و چراغان ترتیب می دہند کہ سر و شمشاد

از خلعت بسان چنار خورد می سوزد و نمطی روشنائی مشجر سجدہ می آرنند کہ از

ہر شجر گل آفتاب گل می کند تا د پاس شب سراز در یچ مطلع بیرون نمی آرد
 و آفتاب لغت خود دانستہ غیر از صبح دم متوجہ آفاق نمیگردد بر جہلے روشنی
 یہ بروج آسمانی پیام انوار میفرستند و بنگلہ ہائے تجلی آگین در ہر گوشہ و کنار
 طرح وادی امین میکنند معاشران با محبوبان خود در ہر گوشہ و کنار دست در بغل
 و عیاشان در ہر کوچہ و بازار ہول مشہیات نفسانی در رقص گل مے خواران
 بے اندیشہ محتسب در تلاش سیہ مستی و شہوت طلبان بے واہمہ مزاحمت سرگرم
 شاہ پرستی بجوم امارد و نو خطاں تو بہ شکن زیاد و آہو پسران بعشق بے مشال
 بر ہنرن بنیاد صلاح و سداد تا نگاہ پرواز کند مائل روئست و تا چشم و اشود
 حلقہ فتراک گیسوے سامان نوازش ہشا بہ کہ یک عالم فساق بکام دل میرسند
 و اسباب خباثت بدرجہ کہ یک جہاں فجار کسب تمتع می نمایند تا کہ بجال خود
 وارسد امر وی چشمک میزند و تا چشم چراغ روشن کند ز ناکہ پیام می فرستند
 کوچہ و بازار از نواب و خوانین لبریز و گوشہ و کنار از امیر و فقیر شور انگیز
 مطرب و قوال از گس زیادہ تر و محتاج و سائل از پیشہ افزوں بترقصہ مختصر
 یاس ترتیب و ضعیف و شریف این دیار ہوا چشم نفسانی ترتیب می دیند و مستلذات
 جسمانی قایز می شوند در چنین ہنگامہ چشم بستہ ہا عین مصلحت و بصر نکشوند
 محض بصیرت -

ذکر میر مشرف قبر آن اشمع روزگار در جوار معشوق الہی دباغے کہ بزبان کیدہ

آب و ہوا ایش استنباط طراوت از ریاض رضواں می کند ترتیب یافته از پائین
احاطہ اش نہر آبی در نہایت نظر فریبی و بکمال دیدہ زیبی جارست چوں ہوا
و فضائش بہ سبب اکثر حدائق در تزییب دماغ نہایت طلبان اثر وافی دارد
و بسیارے از معاشن ان و نقیض پیشگان نظر بر قدر وافی ہوا سے برسات در انجا
سری میکشند و بزم آرا شدہ سیر فضا و کسب ہوا می کنند خیابانش از گلہائے
رنگارنگ ہوارہ ملبوست و نشیمنہائیش از کیفیت نسیم بہار و شمیم گلزار بستہ
رنگ و بو۔ زاہد خشک مغز ہم اگر بسیرش پردازد تردماغہائے ہوانشہ
کیفیت می بخشد خاکش بر سر و محتسب بخورد ہم اگر بہ نہایت آبادش راہ یابد
نشہ پیماہائے فضائش سرشار می گرداند زہے بنجر رطوبت ہوا ایش خوانان
نشہ شربست و سرور و رنگینی سوادش بے اختیار نائل صدائے تار و طنبور۔
میر کلوپسرتش بہ عجب طمطرائی و طرفہ شانے عرس می کند باینہائے رنگین
و وضعہائے دلنشین ترتیب چراغاں می کند اطراف خیاباں را تختہ بندی
کردہ در تابدانہا رنگیں می کرد و بشمہا روشن می کند و بر کنار نہر آب کہ
وسعت خاطر خواہی دارد بر جہا و بنگلہ با مرغوب و بر روش مطبوع بستہ
روشنائی می کند و جمیع عمدہ ہائے دربار بادشاہی و ارباب نشاط را دعوت کردہ
صلائے عام میدہد چوں خودش جوان است و باہمہ امیر زادہ ہائے
رنگیں آشنا بر غایت خاطرش ہمہ با ساز و نشاط و سامان انبساط می آیند

و معشوقہ ہارا باخود می آزند و بہرین ہر درختے و در سایہ ہر نہالے و در کنار
 ہر چمنے خمیہ ہلے رنگارنگ چوں گلپائے رعنا ایتادہ میکنند و بتجرع میل
 می نمایند ہمہ شب در ہر جا رقص است و در ہر طرف سرود و طعنا ہمائے
 الوان و سایر مایحتاج ہماننداری بقدر رتبہ در ہر جا میرسد شبے چوں شب برات
 مطلع الانوار و صبحے چوں صبح عید ہزار رنگ تہنیت و دلخوش دربار گشت
 تماشا ئے غریب و سیر عجیب دست می و بہ خمیہ مہمان خانہ بان خمیہ دل بادل
 مشرف آب ایتادہ می شود و محفل منعقد می گردد ہمہ جامسند با و فرش ہا میکنند
 و لوازم ضیافت آمادہ میسازند رقصان بلا تعین سمت گرم رقاصی و نقالان
 و قوالان بے تشخیص میزبان و مہمان متوجہ نغمہ پروازی فقرا و مشائخ تواجہ میگرد
 و اغنیاء و ارباب تمول را خندہ عرض بے تکلفیہا کار ہا دارد و ہیچگونہ مزاحمت
 نیست از مشہیات و مرغوبات نفسانی ہر چه آرزو کند مہیا است لیکن
 تن بعلی و مای عرفی در کار۔

ذکر کیفیت چوک سعد اللہ خاں ہنگامہ اش مجاوی دروازہ

قلعہ است و مجمعش در فضائے پیشگاہ جلوخانہ سبحان اللہ کثرتے می شود کہ
 نظر از ملاحظہ محسوسات رنگارنگ دست و پاگم می کند و نگاہ بشاہدہ تجد
 امثال در تماشا و تعداد امثال مواد تمنا در آئینہ خانہ حیرت می نشیند ہر طرف
 رقص ہار و خوش رو قیامت آباد و ہر سو شور افسانہ سخنان محشر بنیاد